**MA’RÛF-İ KERHÎ**

Evliyânın büyüklerinden. Adı Ma’rûf bin Fîrûz olup künyesi Ebû Mahfûz’dur. Doğum târihi kesin olarak bilinmemektedir. 200 (m. 815) senesinde Bağdâd’ta vefât etti. Bağdâd’ın Kerh beldesinden olduğu için Kerhî denilmiş olup, Ma’rûf-i Kerhî olarak tanınmış, Sofıyye-i aliyyenin büyüklerindendir. Tasavvufta örnek, Hak teâlâya giden yolun rehberi, çeşit çeşit latifelerle seçilmiş, zamanındaki âşıkların efendisi idi.

İranlı hıristiyan bir anne ve babanın çocuğu iken, hıristiyanlığı öğrenmesi için bir rahibe gönderilmişti. Kardeşi Îsâ O’nun İslama gelişini şöyle anlatmaktadır: “Ben ve kardeşim Ma’rûf bir okula gidiyorduk. Hıristiyan idik. Hıristiyan hoca (râhib) çocuklara (Hâşâ) Allahü teâlâ üçtür. Baba, Oğul, Rûh’ül-kudûs derdi. Kardeşim Ma’rûf, Allah birdir birdir diye bağırırdı. Râhib O’nu her tarafı yara bere içerisinde bırakacak şekilde döverdi. Bu böyle devam etti. Nihâyet bir gün her tarafını parçalar şekilde dövünce kaçtı. Ve bir daha dönmedi. Bunun üzerine annem O’na olan sevgisinden hergün gözyaşı dökerdi. “Eğer Allahü teâlâ oğlumu geri gönderirse, o hangi dinde ise ben de o dine tâbi olacağım” derdi. Annesi böyle ağlayıp gözleri yolları beklerken, evden kaçan Ma’rûf-ı Kerhî kendi hâlini şöyle anlatmaktadır “Ayaklarım şişmiş, elbiselerim parçalanmış bir halde Kûfe’ye geldim. Âdetim mescidlerde kalmaktı. Burada da mescide gittim. Orada mübârek, yüzü nûr saçan bir zâtın etrâfında bir kısım insanlar halka olmuşlar ve onun anlattıklarını dinliyorlardı. Cemâat o zâtı öyle dinliyorlardı ki, sanki başlarının üzerinde kuş vardı. O zâta yaklaştım ve dinledim. Şöyle diyordu: “Kim Allahü teâlâdan tamamen yüz çevirirse, Allahü teâlâ da ondan tamamen yüz çevirir. Kim kalbiyle Allahü teâlâya kavuşmayı arzu eder ve O’na koşarsa: Allahü teâlâ onu rahmetiyle karşılar. Bütün herkesin kalbinde O’nun muhabbeti hâsıl olur, O’na gelirler. Derdlere ve belâlara sabır eden kimseye de rahmetini ihsân eder.” Bu zât Muhammed İbni Semmâk idi. O’nun bu sözleri kalbime çok te’sîr etti ve beni yaratan Allahü teâlâya yöneldim. Benim gizli ve açık her şeyimi bilen, O’na kavuşmağı istedim. Allahü teâlâ da duâmı kabûl buyurdu. Bu sırada İbni Semmâk aniden sustu. Sonra insana çok te’sîr eden bir sesle “Bağdadlı genç nerede?” diye sordu. Oradaki cemâat bana baktı. Çünkü orada benden başka yabancı yoktu. Beni Şeyh İbn-i Semmâk’a götürdüler. İbn-i Semmâk başımı okşadı ve: “Merhaba ey Rabbin’i arayan kişi. Merhaba ey Allah’ın sevgisine ve muhabbetine kavuşan kişi” dedi. Bu sözleri işitince, babama beni kötüleyen rahibi hatırladım ve ağlamaya başladım. Bunun üzerine “Sen ağlıyor musun?” dedi: “Evet efendim” dedim ve rahibin sözünü hatırladım. Çünkü o rahib hep hakaret ederek beni babama kötülerdi. Tam bu sırada “Rahibin sözü mü?..” diye sordu. Ben buna çok hayret ettim. Bunu nasıl biliyordu. “Evet” dedim. Bana “Allahü teâlâya duâ et. Senin duân müstecâbtır (kabûl olur)” buyurdu ve ben de Allahü teâlâya duâ ettim. Daha sonra öğrendim ki, râhib de müslüman olmuş ve sâlih mü’minlerden

olmuş. Sonra İbni Semmâk beni İmâm-ı Ali Rızâ'ya götürdü. Durumu O'na anlattı ve O'nun elinde müslüman oldum."

Müslüman olan ve ilim tahsil eden Ma'rûf-ı Kerhî, uzun seneler sonra memleketine döndü. Büyük bir sabırla onu bekleyen annesi bağrına bastıktan sonra hangi din üzeresin diye sordu. Ma'rûf, İslâm dîni üzereyim deyince annesi, "Eşhedü enlâ ilahe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resûlühü." diyerek îmân ile şereflendi. Bunun üzerine bütün aile müslüman oldu.

Ma'rûf-ı Kerhî dînin emirlerini gözetmekte, ibâdette, haram ve şüphelilerden kaçmada çok meşhûr olmuştu, İmâm-ı Ali Rızâ'nın hizmetinde bulunmuş, O'nun çocuklarıyla beraber yaşamış ve ehl-i beytten bilinmiştir. İmâm-ı Ali Rızâ ( radıyallahü anh ) "Ma'rûf, huy ve muhabbet bakımından ehl-i beyttendir. Fakat ırk ve neseb bakımından değil. Muhakkak o kerem ve izzet bakımından, Selmân-ı Fârisî'nin ceddimize ilhak edilip ehl-i beytten sayıldığı gibi, O da bize dâhil edilmiştir.

Ma'rûf-ı Kerhî, Dâvûd-i Tâî hazretlerinden feyz almış olup; büyük velilerden Sırrî-yi Sekâtî de, Ma'rûf-ı Kerhî'den ders ve feyz alarak yetişti. Hârûn Reşid ile aynı zamanda yaşadı. Muhaddis olup, zamanının meşhûr hadîs âlimlerinden hadîs dinlerdi.

Ma'rûf-ı Kerhî, Bekir bin Huneys, Rabi' bin Sabîh ve bir çok âlimden hadîs öğrendi. Halef bin Hişâm, Zekeriyyâ bin Yahyâ el Mervezî, Yahyâ bin Ebî Tâlib ve bir çok hadîs âlimi de Ma'rûf-ı Kerhî'den hadîs-i şerîf rivâyet etmişlerdir.

Ma'rûf-ı Kerhî ( radıyallahü anh ) Bağdâd'ın imâmı ve zahidi lakabını aldı. Dinde imâm olup, fıkıh, hadîs, tefsîr ve kelâm ilimlerinde büyük âlimdir. Bütün bu ilimlerde huccet (senet) idi. İctihâd makamına erişmişti.

Abdülazîz bin Mansûr diyor ki: Babamdan işittim: "Biz Ahmed bin Hanbel ile beraber idik. Ma'rûf-ı Kerhî'den bahsedildi. Orada olanlardan ba'zıları O'nun ilmi zayıfdır dediler. Bunun üzerine Ahmed bin Hanbel ( radıyallahü anh ) "Böyle konuşmayın. Siz Ma'rûfun kavuşmuş olduğu ilimden bir şeye kavuşabildiniz mi?" diye cevap vererek onları susturmuştu. Ahmed bin Hanbel ve Yahyâ bin Mûîn, Ma'rûf-ı Kerhî'ye müracaat ederler ve bir çok mes'eleleri O'ndan öğrenirlerdi"

Yahyâ bin Muin ve Ahmed bin Hanbel, Ma'rûf-ı Kerhî'nin ( radıyallahü anh ) yanına geldiler. Yahyâ bin Muin, Ma'rûf-ı Kerhî'ye: Secde-i Sehv'i sormak istiyordu. Ahmed bin Hanbel Yahyâ'ya "Sus" dedi. Fakat o susmadı ve "Yâ Ebel-Mahfûz, Secde-i Sehv hakkında ne dersin?" diye sordu. Ma'rûf-ı Kerhî, "Kalbin namazdan gâfil olup, namazdan başka bir şeyle meşgûl olmasından dolayı bir cezadır" deyince. Ahmed bin Hanbel ( radıyallahü anh ) "Bu ne güzel ve ne ma'nâlı bir cevaptır" buyurdu.

Kerâmet ve menkıbeleri çoktur. Cömertlik ve kerem sahibi olup, sağlığında ve vefâtından sonra da yardım yapan dört büyük velîden biridir. Bunlar Ahmed bin Hanbel, Ma'rûf-ı Kerhî, Bişr-i Hafî ve Mansûr bin Ammâr'dır.

Ma'rûf-ı Kerhî'ye, "Muhabbet nedir?" diye sordular. Cevaben buyurdu ki:

"Muhabbet, öğrenmek ve öğretilmekle elde edilen bir şey değildir. Ancak Allahü teâlânın bir ihsânı ile elde edilir."

Buyurdu ki, "Kulun mâlâya'nî (boş ve fâidesiz) konuşması, Allahü teâlânın onu zelîl ve yalnız bırakmasının alâmetidir."

"Tasavvuf, hakîkatları almak ve halkın elinde olan dünyâ malından ümidini kesmektir, uzaklaşmaktır."

"Evliyânın üç alâmeti vardır: Düşüncesi Hak ola, işliyeceği işi Hak ile işleye, meşgûliyeti dâima Hak ile ola."

"Üstün olmak sevdasında olan, ebedî olarak felah bulmaz, kurtulamaz." "Sualsiz ve karşılıksız vermeğe çalış."

"Allahü teâlâ bir kuluna iyilik murâd ederse; hayırlı amel kapısını açar, söz kapısını kapar. Kişinin işe yaramaz söz konuşması bedbahtlıktır. Kötülük murâd ettiğinde bunların aksini yapar."

"Amelsiz Cenneti istemek ve emir olunduğunu yapmadan rahmet ummak, cahillik ve ahmaklıktır."

"Sâlihler için çokluğun, sıddîklar için azlığın önemi yoktur."

"Dilini (başkalarını) kötülemek ve aşağılamaktan koruduğun gibi, medh etmekten de koru."

"İlim sahibi, ilmiyle âmil olduğu takdîrde, bütün mü'minlerin kalbi onun olur" (ya'nî bütün mü'minler onu sever)." Ma'rûf-ı Kerhî ( radıyallahü anh ) bir gün namaz kılmak için ikâmet okudu ve sonra Muhammed bin Ebî Tevbe'ye öne geçip namaz kıldırmasını istedi. Kendisi imâm olmadı, müezzinlik yaptı. Muhammed bin Ebî Tevbe imamlık yapmaktan çekindi ve Ma'rûf-ı Kerhî'ye "Eğer bu namazı kıldırırsam başka namaz kıldırmam" dedi. Ma'rûf-ı Kerhî bu sözü beğenmedi ve "Nefsinden konuşuyorsun. Başka bir namaz kıldıracağını düşünmek (başka bir namaz vaktine kadar yaşayacağım diye konuşmak) tûl-i emel (uzun arzu) sahibi olmaktır. Tûl-i emel sahibi olmaktan Allahü teâlâya sığınırız. Çünkü tûl-i emel, hayırlı amel yapmaya mâni olur" buyurdu.

"Dünyâ dört şeyden ibârettir: Mal, söz, uyku ve yemek. Mal; insanı Allahü teâlâya isyan ettirir. Söz, insanı Allahü teâlâdan oyalar. Uyku, insana Allahü teâlâyı unutturur. Yemek ise insanın kalbini katılaştırır" buyurdu. Sırrî-yi Sekâtî buyurdu ki: Ma'rûf-ı Kerhî'yi şöyle söylerken işittim: "Kim kibirli olur, kendini büyük görürse Allahü teâlâ onu yere vurur, kim Allahü teâlâ ile münâzea ederse (karşı gelirse) Allahü teâlâ ona gazâb eder. Kim Allahü teâlâya hîle yapmaya kalkarsa, O Allahü teâlâya boyun eğer (hilesinden vazgeçer). Kim Allahü teâlâya tevekkül eder O'na sığınır ve güvenirse; Allahü teâlâ onun yardımcısı olur. Kim Allahü teâlâya tevâzu' ederse Allahü teâlâ onu yükseltir." Ma'rûf-ı Kerhî'ye "Dünyâ sevgisi kalbden nasıl çıkar?" diye sorulduğu zaman buyurdu ki, "Allahü teâlâya karşı hâlis sevgi, tam bir muhabbet ve hüsn-ü muâmele ya'nî Allahü teâlânın râzı olduğu işleri yapmak ve men ettiklerinden sakınmak ile" cevâbını verdi.

Mertliğin alâmeti üçtür. "Hilafsız tam bir vefa, istenmeden vermek ve kendisine cömertlik, iyilik yapılmadan başkalarını medh etmek" buyurdu. Bir adam Ma'rûf-ı Kerhî hazretlerine gelerek "Ey efendim. Benim Allahü teâlâya nasıl kavuşacağımı bana öğretir misin?" dedi. Ma'rûf-ı Kerhî onun elinden tuttu ve padişahın kapısına getirdi. Kapının önünde ayağı kırık duran bir adam buldular. Soru soran zâta o kimseyi gösterip "İşte bunun gibi olursan Allahü teâlâya vâsıl olursun" buyurdu. Bununla, ayağının ikisi de kırık bir köle, efendisinin kapısının önünde nasıl durur hiçbir yere ayrılmazsa; bir kul da Allahü teâlânın kapısında her an bekler. Hiç ayrılmaz ve isyan etmezse, Allahü teâlâya kavuşur demek istedi. Bir kimse gelip kendisinden kalbinin yumuşaması için duâ etmesini istedi ona; "Ey kalbleri yumuşatan Allahım! Ölüm benim kalbimi yumuşatmadan sen benim kalbimi yumuşat" diye duâ et buyurdu. Sırrî-yi Sekâtî hazretleri "Kavuştuğum bütün ni'metlere Ma'rûf-ı Kerhî hazretlerinin bereketiyle kavuştum" buyurdu.

Buyurdular ki: "Dişi hayvana bile bakmaktan sakınınız."

"Kim öldükten sonra unutulmak istemezse, güzel (amel) işlesin ve isyan etmesin."

"Allahü teâlâ mü'minlerden bir zümreyi kabirlerinden kanatlı olarak diriltir. Sur üfürüldüğü zaman kabirlerinden uçarlar. Cennet-i a'lâya koşarlar. Onları melekler karşılar ve onlara "Siz kimsiniz?" derler. Onlar "Mü'minlerdeniz, Ümmet-i Muhammeddeniz, Ümmet-i Kur'ândanız" derler. Melekler "Siz Sırâti gördünüz mü?" derler. "Hayır" diye cevap verirler. "Siz Haşrı gördünüz mü?" "Hayır." "Siz Allahü teâlâyı gördünüz mü?" "Biz O'nun nûrunu gördük." "Peki siz dünyâda ne amel yapardınız?" "Biz O'na kulluk ettik. O'ndan başka herşeyden yüz çevirdik. Allahü teâlâ bize hesaba çekilecek bir dünyalık vermedi" derler."

"Kim mü'min kardeşinin bir aybını örterse, Allahü teâlâ onun bu işinden dolayı bir melek yaratır, O'nun elinden tutar ve O melekle beraber Cennete girer."

"Her kim günde üç kere "Allahım Muhammed ( aleyhisselâm ) ümmetini islâh et" diye duâ ederse âbidlerden sayılır."

Kendi kendine dövünür, "Ey nefs hâlis ol ki halâs (kurtuluş) bulasın" buyurur ve ağlardı.

Bağdâd ahâlisi ve bütün müslümanlar tarafından devamlı hürmet edilirdi. Kabri, duâların kabûl edildiği hastaların şifâ bulduğu bir yerdir. Duâların kabûl edildiği herkes tarafından tecrübe edilmiştir. İmâm-ı Yâfiî de bunu bildirmektedir.

Ma'rûf-ı Kerhî ( radıyallahü anh ), talebesi Sırrî-yi Sekâtî'ye buyurdu ki: "Eğer Allahü teâlâya duâ eder ve birşey istersen, O'na benim ismimi vesîle et, benim hürmetime iste!"

Muhammed bin Hişâm diyor ki: Ma'rûf-ı Kerhî bana "Sana on cümle öğreteceğim; beşi dünyâ, beşi âhıret içindir. Bunlar ile kim duâ ederse Allahü teâlâ onun duâsını kabûl buyurur" dedi. Ben "Yazayım mı?" diye sordum. "Hayır Behr bin Hânis nasıl tekrar tekrar okuyup bana öğrettiyse, sana da tekrar

tekrar okuyup öğretirim” dedi. “Dînim için Allah bana kâfidir. Dünyâm için Allahü teâlâ bana kâfidir. Ehemmiyetli işlerim için Allahü teâlâ kerîmdir ve bana kâfidir. Bana haksızlık etmek isteyenlere hilm ve kuvvet sahibi olan Allahü teâlâ kâfidir. Bana kötülük etmek isteyenlere, Şedîd olan Allahü teâlâ bana kâfidir. Ölüm ânında rahîm olan Allahü teâlâ bana kâfidir. Kabir suâlinde raûf olan Allahü teâlâ bana kâfidir. Hesâb anında kerîm olan Allahü teâlâ bana kâfidir. Mîzân ânında latif olan Allahü teâlâ bana kâfidir. Sırât’ta, kadîm olan Allahü teâlâ bana kâfidir. Kendisinden başka hiçbir ilâh olmayan Allahü teâlâ bana kâfidir. O Arş’ın Rabbidir ve ben O’na tevekkül ederim.”

Muhammed bin Mansûr Tûsî haber veriyor. Bağdâd’ta Ma’rûf-ı Kerhî’nin ( radıyallahü anh ) huzûruna gittim. Yüzünde bir yara izi gördüm. “Dün burada iken yüzünüzde bir şey yoktu. Bu nedir bir şey mi oldu?” diye sordum. “Seni ilgilendirmeyen şeyi sorma, sana yarayanı sor” dedi. “Allah aşkına söyle” dedim. Şöyle anlattı; “Bu gece namaz kılıyordum. Mekke’ye gidip Kâ’be’yi tavaf etmek istedim. Su içmek için zemzem kuyusuna gittim. Ayağım kaydı ve yüzüm oraya çarptı. Bu iz ondandır.”

Abdest almak için Dicle’ye gitti. Kur’ân-ı kerîm ve seccadesini namaz kıldığı yerde bıraktı. Bir kadın gelip bunları alıp giderken Ma’rûf arkasından koştu ona yetişti ve yüzünü görmemek için başını eğip “Kur’ân-ı kerîm okuyan çocuğun var mı?” diye sordu. Kadın hayır deyince “Kur’ân-ı kerîmi bana ver seccade senin olsun” buyurdu. Kadın O’nun bu güzel hareketine çok şaşırdı. Her ikisini de oraya bıraktı. Ma’rûf-ı Kerhî hazretleri “Seccadeyi al sana helâl ettim” buyurdu. Kadın utanarak hemen oradan uzaklaştı gitti. Ma’rûf-ı Kerhî hazretleri herkese merhamet eder ve herkesin ıslâhı için çalışırdı.

Bir gün, talebeleriyle Dicle kenarındaki bir hurmalıkta oturuyorlardı. Baktılar ki, Dicle’nin yukarısından bir kayık geliyor. Kayıkta bir kaç erkek içki içiyor, nâra atıyorlar. Bu nahoş manzara karşısında talebeleri şöyle söyledi: “Efendim bir duâ edin de, Allahü teâlâ bunları bu nehirde boğsun ve insanlar onların zararlarından kurtulsunlar.”

Şöyle buyurdu: “Yâ Rabbi! Sen bu kullarını dünyâda neşelendirdiğin gibi âhirette de neş’elendir.” Talebeleri bu duânın ma’nâ ve sırrını anlamadıklarını söylediler. Bunun üzerine “Benim söylediğimi (Allahü teâlâ) bilir. Bekleyin şimdi sırrı açığa çıkar buyurdu.” O topluluk Ma’rûf-ı Kerhî’yi görünce sazlarını kırdılar, şaraplarını döktüler ve titremeye başladılar. Ma’rûfun el ve ayaklarına kapanıp tövbe ettiler. Ma’rûf-ı Kerhî, “Gördüğünüz gibi herkesin istediği oldu; ne onlar boğuldu, ne de bir kimse onlardan rahatsız oldu” buyurdular.

İbni Merdeveyh şöyle anlatır: “Biz Ma’rûf-ı Kerhî ile beraber oturduk. Onun yüzünden nûr fışkırdığını gördüm. O nûr her tarafa yayılıyor ve aydınlatıyordu.” Kendisine “Yâ Ebâ Mahfûz! Senin suyun üzerinde yürüdüğünü işittim” dedim. Bunun üzerine “Benim asla su üzerinde yürümem diye birşey yoktur. Fakat ben bir tarafa geçmek istediğim zaman, nehrin iki kenarı birleşir ve ben geçerim” buyurdular.

Muhammed bin Muhallid dedi ki: Hasan bin Abdülvehhâb’a Ma’rûf-i Kerhî’nin hayatı okunuyordu. Buyurdu ki: “Ma’rûf-ı Kerhî’nin suyun üzerinde yürüdüğünü söylerler. Eğer bana O’nun havada yürüdüğü söylenilse; onu tasdîk ederim.”

Ma’rûfun ( radıyallahü anh ) bir dayısı şehrin vâlisi idi. Vâli, bir gün şehrin kenar mahallelerini dolaşıyordu. Ma’rûfu gördü. Bir kenarda oturmuş ekmek yiyor, önünde de bir köpek; bir lokma kendi ağzına, bir lokma da köpeğin ağzına koyuyordu. Dayısı, köpekle birlikte yemeğe utanmıyor musun dedi. Utandığım için bu zavallıyı yediriyorum dedi ve başını kaldırıp havadaki bir kuşa seslendi. Kuş uçup geldi, eline kondu ve kanadıyla başını ve gözünü örttü? Ma’rûf: “Allahtan utanandan herşey utanır” buyurdu ve dayısı bu hâli görüp, bu sözü işitmekle hem hayret etti, hem de oradan uzaklaştı.

Bir gün abdesti bozuldu. Hemen oracıkta teyemmüm etti. “İşte Dicle, niçin teyemmüm ettiniz” dediklerinde, “Oraya gidinceye kadar acaba yaşayabilir miyim? Ölüverirsem abdestsiz olmıyayım” dedi.

Halîl Sayyâd anlatır: Oğlum Muhammed kaybolmuştu. Annesi ve ben şaşkına dönmüştük. Ma’rûf-i Kerhî’ye geldim ve: “Ey Ebâ Mahfûz, oğlum kayboldu, annesinin aklı başından gitti” dedim. “Ne istiyorsun buyurdu?” “Allaha duâ edin de, çocuğumuzu bize iade etsin” dedim. “Yâ Rabbi, gök senin, yer senin, arasındakiler de senin. Muhammed’i gönder” dedi. Şam kapısına geldim. Oğlumu orada gördüm. “Oğlum

Muhammed, geldin mi?” dedim. “Şimdi Enbâr şehrinde idim. Birden kendimi burada buldum” dedi.

Âmir bin Abdullah el-Kerhî anlatır: Benim hıristiyan bir komşum vardı. Bir gün bana geldi ve “Ey Ebâ Âmir, benim senin üzerinde komşuluk hakkım vardır. Senden bir ricam var. Beni Allah’ın sevgili bir kuluna bir velîye götürmedin ki, o velî zât Allahü teâlânın bana bir evlât vermesi için duâ etsin” dedi. Bunun üzerine bu hıristiyan komşumu Ma’rûf-ı Kerhî’ye götürdüm. Onun işini ve ricasını anlattım. Ma’rûf-i Kerhî de onu İslama da’vet etti. Müslüman olmasını istedi. Komşum “Yâ Ma’rûf, benim hidâyetim senin elinde değildir. Ancak Allahü teâlâ hidâyet eder, bir kimseyi doğru yola kavuşturur. Ben senden duâ istemeğe geldim. Müslüman olmağa gelmedim” dedi. Bunun üzerine Ma’rûf-ı Kerhî ellerini kaldırdı “Allahım senden bu kimseye anne ve babasına itaatkâr bir evlât vermeni istiyorum ki, anne ve babası onun elinde müslüman olsun” diye duâ etti. Allahü teâlâ duâsını kabûl etti ve bu kimsenin bir oğlu oldu. Bu çocuk zamanındaki çocuklardan ve akranlarından çok akıllı ve çok zekî oldu. Büyüdüğü zaman babası onu bir rahibe götürdü. Ona hıristiyanlığı ve İncîl’i öğretmesini istedi. Rahib onu önüne oturttu. Kendisine bir yazı tahtası verdi ve benim okuduğumu, söylediğim şeyleri söyle dedi. Bu çocuk “Hayır söylemem, dilim teslisi söylemeye (Allah üçtür demeye) kapalıdır. Kalbim ise Allahü teâlânın sevgisiyle meşgûldür” dedi. Rahib “Ey oğlum ben sana bunu sormadım” dedi. Çocuk “Peki neyi sordun?” dedi. Rahib “Ben sana, benden sorup öğrenmek ve anlamak istediğin şeyi sordum” dedi. Bunun üzerine çocuk “Aklımın kabûl edeceği, zihnimin ve kalbimin idrak edeceği şeyi bana öğret” dedi. Rahib “Ey oğlum (elif) de” diyerek alfabenin ilk harfini söyledi. Çocuk şiirle şöyle dedi: “(Lafza-i celâlin başındaki) vasıl elifi her kalbi, ezelî ve ebedî sıfatlar sahibi olan sevgiliye (Allahü teâlâya) vasletti, kavuşturdu. Hoca “Oğlum BE de” diye söyledi. Çocuk yine şiirle! “BE, Allahü teâlânın BEKÂ (sonu olmamak) sıfatının harfidir” dedi. Hoca SÂ, CİM, HA ve bütün harfleri söyledi. Çocuk da hepsine manzûm ve o harflerle ilgili Allahü teâlânın sıfatlarını anlatan şiirlerle cevap verdi. Bu cevapları duyunca rahib şaşırıp kaldı. Kalbinde bir ürperti duydu ve kendisini bir titreme aldı. İslâm dîninin dışındaki bütün dinlerin bâtıl olduğunu anladı. Rahibteki bu değişikliği görünce genç:

Ağlatan, güldüren, öldüren, dirilten bir
Allaha yemîn ederim ki,

O’nun kapısından başka bir kapıya giden,
mutlak zarar etmiştir.

Allah’ın rızâsından başka bir şeyi
maksûd edinenler yolunu şaşırmıştır.

Hakîki maksad Allahü teâlânın rızâsıdır.
Ondan başkasına gidenlere yazıklar olsun.

Affeden, ihsân eden Allahü teâlâ,
O’ndan başkasından ne zarar gelir ne fayda.

Hâlık-ı âlem Allahım ne a’lâdır,
ne alâ kul isyan eder de, yine örter o aliyy-ül-a’lâ.

Âlemde kendisinden başka rab olmayan
Allah, noksanlıktan münezzeh.

Sever kendisinin emirlerine
nehiylerine uyanları ol münezzeh.

Beyitlerini söyledi. Rahib işittiği sözler karşısında aklı başından gitti. Bu çocuğun kendinden konuşmadığını ve buna bu hikmetli sözleri söyletenin Allahü teâlâ olduğunu anladı, işte tam bu sırada içinden gelerek “Eşhedü enlâ ilahe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resûlüh” diyerek îmân etti. Sonra çocuğun elinden tutarak babasına getirdi. Babası oğlunun rahible beraber geldiğini görünce, ona doğru yöneldiler. Rahibe bakınca yüzünde bir nûr parladığını gördü. Rahibe “Oğlumun zekâsını nasıl buldun?” diye sordu. Rahib, “Onun sözlerine kulak ver” dedi. Sonra söylediklerini babasına anlattı. Babası, “Muhtaçlara yardım eden Allahü teâlâya yemîn ederim ki, bunlar ondan değildir. Bunlar Ma’rûf-i Kerhî’nin duâsı bereketiyledir. O’nun kerâmetidir” dedi. Sonra “Ey oğlum, senin vasıtanla bizi Cehennemden kurtaran Allahü teâlâya hamd ederim. Muhakkak ki biz çok kötü bir halde idik, imansız idik” dedi ve Kelime-i şehâdet getirip, îmân etti. Daha sonra bütün ailesi de müslüman oldu. Evlerindeki haç işâretlerini kırdılar. Allahü teâlâ, Ma’rûf-ı Kerhî hazretleri vasıtasıyla bunlara hidâyet nasîb etti ve Cehennem ateşinden kurtardı.

Sırrî-yi Sekâtî ( radıyallahü anh ) anlatır: “Ma’rûf-ı Kerhî’yi rü’yâmda gördüm. Arşın altında durmuş, gözü açık halde kalmış, hayran, hareketsiz, kendinden geçmiş bir halde idi. Allahü teâlâ, meleklere, bu kimdir? buyurdu. Yâ Rabbî, sen

daha iyi bilirsin dediler. Allahü teâlâ: “Bu Ma’rûfdur. Benim muhabbetimden mest ve hayran olmuştur. Beni görmeyince, kendine gelmez” buyurdu.

Ma’rûf-ı Kerhî, Ramazan ayından başka bir ayda, nafile oruç tutarken Bağdâd çarşısından geçiyordu, ikindi vakti bir sebil su dağıtıcısı, (Benim suyumdan içene Allahü teâlâ rahmet etsin) diye bağırıyordu. Hazreti Ma’rûf, sucunun elindeki bardağı alıp içti. Talebeleri dedi ki: “Efendim siz oruçlu değil miydiniz?” “Evet oruçlu idim. Fakat bu su dağıtıcısının duâsı üzerine nafile orucu bozdum.”

Ma’rûf-ı Kerhî vefât edince, kendisini rü’yâda gördüler, dediler ki: “Allahü teâlâ, sana ne muâmele eyledi?” “O su dağıtıcısının duâsı ile daha fazla ihsâna kavuştum” dedi.

Sırrî-yi Sekâtî ( radıyallahü anh ) anlatıyor: Bir bayram günü hazret-i Ma’rûfu hurma toplarken gördüm ve sordum, “Bunları ne yapacaksın.” “Şu çocuğu ağlarken gördüm ve niçin ağladığını sordum. Bana yetim olup anne ve babasının olmadığını, arkadaşlarının yeni elbiseleri ve oyuncukları olup kendisinin olmadığını söyledi. Şimdi bunları toplayıp satacağım, ağlamayıp oynaması için O’na oyuncak satın alacağım” dedi. Bunun üzerine “Bu işi bana bırak” deyip çocuğu alıp götürdüm. Yeni güzel elbiseler ve oynaması için bir oyuncak aldım. Çocuk o zaman memnun oldu. Bundan sonra kalbime bir nûr geldi, kalbim parladı ve hâlim bambaşka oldu.”

Ma’rûf-ı Kerhî ( radıyallahü anh ) hastalanıp yatağa düştüğü zaman Sırrî-yi Sekâtî hazretleri vasıyyetini sordu. “Vefât ettiğimde şu gömleğimi sadaka olarak ver. Çünkü dünyâya geldiğim gibi gitmek isterim” buyurdular.

Ma’rûf-ı Kerhî ( radıyallahü anh ) herkese hüsn-i muâmelede bulunduğundan vefât ettikten sonra hıristiyanlar ve yahûdîler O’nun kendilerinden olduğunu iddia ettiler. Müslümanlar ise “O bizdendir” dediler. Bu iddialar olurken hizmetçilerinden biri gelip: “Efendimizin bize şöyle bir vasıyyeti var.”

“Benim cenâzemi yerden kim kaldırırsa ben o zümredenim” buyurdu diye haber verdiler. Hıristiyan ve yahûdîler geldiler. Mübârek cenâzesini yerden kaldıramadılar. Müslümanlar cenâzesini kaldırdılar ve oraya defn ettiler.

Ma’rûf-ı Kerhî hazretleri, ne Cennet arzusundan, ne de Cehennem korkusundan dolayı ibâdet etti. O yalnız Allahü teâlâya olan aşkından ve muhabbetinden dolayı ibâdet etti. Allahü teâlâ da O’nu en yüksek makamlara yükseltti ve aradaki perdeleri kaldırdı. Hem Hak teâlânın hem de halkın sevgilisi oldu.

Ma’rûf-ı Kerhî ( radıyallahü anh ), Enes bin Mâlik ve İbni Ömer’den ( radıyallahü anh ) şu hadîs-i şerîfi rivâyet etti: Peygamber efendimize ( aleyhisselâm ) Eshâb-ı kiramdan birisi geldi: “Yâ Resûlallah beni Cennete götürecek ameli göster” diye sordu. Peygamberimiz ( aleyhisselâm ): “Gazâblanma, kızma” buyurdu. O zât “Bunu yapamazsam yâ Resûlallah” diye sorunca; Peygamberimiz, “Her gün ikindi namazından sonra yetmiş kerre istiğfar et. Allahü teâlâ senin yetmiş senelik günahını affeder.” buyurdu. O zât “Yâ Resûlallah yetmiş senelik günah işlememişsem” diye sorunca; Peygamberimiz ( aleyhisselâm ), “O zaman annenin yetmiş yıllık günahı affolur” buyurdu. O zât “Peki annem ölmüş ve de yetmiş yıllık günah işlememişse ne olur” diye sorunca Peygamberimiz ( aleyhisselâm ), “Akrabalarının yetmiş yıllık günahı affolur” buyurdu.

Yine Ma’rûf-ı Kerhî ( radıyallahü anh ), Enes bin Mâlik’den ( radıyallahü anh ) rivâyetle Peygamberimiz ( aleyhisselâm ) şöyle buyurdu: “Kim müslüman kardeşinin bir ihtiyâcını giderirse; (nafile, bir) hac ve umre yapmış gibi sevâb kazanır.”

Amr bin Dinar ve İbni Abbâs ( radıyallahü anh ) rivâyetle Peygamberimiz ( aleyhisselâm ) şöyle buyurdu: “Kim uyurken “Allahım bizi mekrinden (aldatmandan, azâblarını ni’met şeklinde göstermekten) emîn kıl. Bize zikrini unutturma ve bizi gâfiller zümresinden eyleme. Allahım bizi en sevdiğin zamanlarda (seher vakitlerinde) bizim seni hatırlamamızı nasîb eyle ki o vakitler de sen, sana ibâdet eden, seni zikreden kullarından râzı olursun. O vakitte senden bir şey isteyip sonra ihsânına kavuşmayı, duâ edip kabûlünü nasîb eyle, mağfiret dileyip atfımızı nasîb eyle” diye duâ ettiğin zaman Allahü teâlâ o sevdiği saatte (seher vaktinde) bir melek yaratır. O melek o kimseyi seher vaktinde uyandırır. Eğer uyanmazsa bu melek göğe çıkar. Allahü teâlâ başka bir melek gönderir. Onu uyandırır. Eğer uyanmazsa bu iki melek o vakti ihyâ ederler. Eğer uyanır ve duâ ederse duâsı kabûl olunur. Eğer uyandıktan sonra kalkıp ibâdet etmezse, Allahü teâlâ o meleklerin sevâbını ona verir.”

Ma'rûf-ı Kerhî, Abdullah bin Mûsî, Abdüla'lâ, Yahyâ bin Ebî Kesir, Urve, Hazreti Âişe'den Resûlullahın şöyle buyurduğunu rivâyet etti: "Din, Allah için sevmek ve Allah için buğz etmekten (Hubb-u Fillâh ve Buğd-u Fillâh) ibârettir."

¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾


1) Câmiu kerâmâti'l-evliyâ cild-2, sh. 266

2) Hadâik-ül-verdiyye fî hakâiki ecillâi'n-nakşibendiyye sh. 42

3) Hilyet-ül-evliyâ cild-8, sh. 360

4) El-A'lâm cild-7, sh. 269

5) Keşf-ül-mahcûb sh. 246 (Urdu tercümesi)

6) Tezkiret-ül-evliyâ sh. 172

7) Tabakât-üs-sûfiyye sh. 83

8) Vefeyât-ül-a'yân cild-5, sh. 231

9) Nefehât-ül-üns sh. 92

10) Risâle-i Kuşeyrî sh. 60, 61

11) Tabakâtü Hanâbile cild-1 sh. 381

12) Min a'lâm-il-ârifîn sh. 13

13) Târîh-i Bağdâd cild-13, sh. 199

14) Ravd-ül-fâik sh. 144

15) Tam İlmihâl Se'âdet-i Ebediyye sh. 1034

16) Kıyâmet ve Âhıret sh. 334

17) Rehber Ansiklopedisi cild-11, sh. 264-265